

KRISZTUS A TANYÁK KÖZT

A MAGYAR TÁRSADALOM ELŐTT majdnem teljesen ismeretlen területei is vannak országunknak, amelyekről ugyan tudja, hogy megvannak, de életüket nem ismeri, soha nem járt a tájain és csak ez lehet az oka, hogy azok gondolatai, örömei, problémái iránt alig van érzéke. Ilyen ismeretlen terület a városi lakosság előtt a tanyavilág. Tanyán élő ember, ha időnként a városba kerül, meglepetten látja, hogy a városiak előtt, még a különben művelt emberek előtt is, mennyire ismeretlen a tanyavilágunk élete. Sokan messzi, idegen világok egzotikus népeinek életéről többet tudnak, mint a magyar Alföld földműveseiről. El se bírják képzelni a néhány hold földnyi terület közepére szerte, elszórtan építgetett kis tanyaházak lakosainak az időjárások szeszélyeivel küzdő, városi szemmel nézve szinte szomszédatlan életét. Nem tudják gondolataikat, nem ismerik életproblémáikat és azokat az energiákat se ismerik, amelyek az egész Alföldön elszórt kis tanyák népében élnek.

Tagadhatatlan, hogy a régi Magyarország legmostohábban kezelt gyermekei az Alföld lakói voltak és csak a nagy összeomlás, az ország feldarabolása után terelődött a figyelem az Alföld felé. Akkor, amikor kincsekben leggazdagabb vidékeinket elveszítettük, eszméltünk arra, hogy a járhatatlan dűlőutakon, az év jó része alatt kocsitengelyig sáros, kőnélküli országutakon döcögő parasztszekerek sok kilométeres távolságokból hordják a városok felé koldussá lett országunk még megmaradt kincseit: a blúzárt, kukoricát, a föld egyéb terményeit, az állatokat, mindent, ami egy agrárország gazdasági mérlegét egyensúlyban tarthatja.

Az is bizonyos, hogy amint az elveszített háború, az összeomlás, az országcsönkítés kétségbeesett, csüggedt kábulatából magához kezdett térni az ország, az újjáépítésnek már a legelejétől az építők figyelme az Alföld felé fordult. Sok történt azóta az alföldi nép szociális, egészségügyi és kulturális kívánalmi érdekében és a megkezdett munka a szűkreszabott keretek között tovább folyik. És kell is, hogy folytassuk azt, mert még nagyon sok olyan hiány van az Alföldön, amelyet minél előbb pótolni kell.

Ezek közé tartozik az is, hogy Krisztus még mindig nem juthatott el mindenhová az alföldi tanyák között.

A megbukott forradalmak világszerte halálra ítélték a materialista gondolkodást, az emberek a földi bálványokat halomra rombolják,

elfordulnak a kótyagos életelméletek zűrzavarától és egyre tisztultabb lélekkel Krisztus felé irányítják tekintetüket. Egyaránt látjuk ezt a műveltek és a kultúrának még kezdetleges fokán élők között is.

Budapest külvárosaiban templomok épültek, magasba nyúló templomtornyok hirdetik ott Krisztus dicsőségét. Orgonabúgás, gyertyafény és fehér templomok zsoltáros áhítata, hol hogyan hiszik az Ő igazát, de valamennyiben megváltó keresztségének diadalát hirdetik.

De az Alföldre, a magyar tanyak közé még nem tudott eljutni, legalább is nem annyira, hogy igéi elérjenek ott minden tanyaházba, ahol vágnak azokra.

Tagadhatatlan, hogy az ötezer népiskola mellé, amely a háború után épült a magyar vidéken, itt-ott, egyes tanyaközpontokon új templomok is épültek, de az Alföldön keresztülrobogó vonatok ablakából látszó néhány templomtorny még mind olyan nagyon kevés, hogy számottevő eredménynek nem lehet mondani.

Pedig ott nagy szükség volna ennél jelentősebb eredményekre. A tanyak népének mai életberendezkedése mellett nagyon sok ok sürgeti ezt.

Legelsősorban számolnunk kell azzal, hogy tanyavilágunk lakói majdnem mindenütt egy-egy nagy területű város határában élnek, amelyek között nem is egy van akkora, hogy területe majdnem egy kisebb vármegyét tesz ki. Életkörülményeik egészen mások, mint a falvak közösségében élő magyarok életkörülményei, ők városiak. Városiak, de sokan közülök jó, ha évente egyszer-kétszer jutnak be városuk belső területére, amikor a legtöbbször adót mennek oda fizetni. A megnehezült viszonyok között azonban sokan már erről az időnkénti, sokuknál harminc-negyven kilométernyi kirándulásról is lemondanak, amelyhez ha hozzávesszük a visszakocsizást is, hatvan-nolcvan kilométert tesz ki. Mást bíznak meg, hogy fizesse be adójukat. Bent a városban való élés öregkorukra beteljesülendő álmom azok számára, akiknek kis házikójuk van ott, vagy egy élet munkájával össze tudnak kuporgatni egy házacskára valót. Ilyenkor a tanya, a pusztán való munka és élet a gyerekekre, s azok családjára vár.

Akik kint vannak a pusztán, magukban élnek a munkájuknak. Társaságuk csak egy-két szomszédjuk és ha valamelyik olvasókört megközelíthető körzetben van a tanyájuk, vasárnaponként odajárnak. Egyetlen művelt ember a közelükben a tanító, ahhoz fordulnak tanácsért, az intézi el olyan ügyes-bajos dolgaikat, amelyekben ők járatlanok. A kis templom tornya csak messziről integet felénk, oda csak szinte leküzdhetetlen fáradsággal juthatnak el, ha vágnak is áhítatos elmélyedésre.

Ez az elszórt életük nehezíti meg lelki gondozásukat. Mert csak kevés helyen olyanok a körülmények, hogy ott tanyaközpont alakulhatott ki, ahol rendes templom épülhetett, amelyben a hívek hétről-hétre részesülhetnek vallásuk szükségleteiben. De akik messzire laknak a tanyaközponttól, már csak nehezen, és éppen ezért ritkán jutnak el a templomba.

Azt kívánni, hogy tanyai népünk ugyanolyan állandó vallási gondozásban részesülhessen, mint a falvakban lakó, nem lehet, mert

megvalósíthatatlan. Olyan leküzdhetetlen akadályai vannak, amelyeket mai életberendezkedése mellett elhárítani nem lehet.

Templomok szaporítása ezt a kérdést csak kis részben oldaná meg és ha el is kelne az Alföldön még jónéhány templom, tanyai népünk erkölcsének elmélyítésére, Krisztus igéinek szolgálatára ennél kisebb költségű, egyszerűbb, a mai nehéz körülmények között is könnyen megvalósítható módok mutatkoznak sürgetően.

Mert nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy az alföldi nép sokféle vallású. Ott nem lehet találni községeket, mint az ország más részein, hol a lakosság egy hitet vall, egy temploma és papja van. Az Alföldön olyan községek is vannak, amelyeknek öt-hat különböző templomuk van, öt-hat különböző vallás papjai hirdetik bennük igéiket.

De így van ez nemcsak a sűrűbb tömegekben élő községekben, hanem a tanyak között is. A legtöbb helyen legalább három felekezet között oszlanak meg a hívek, ami így még megháromszorozza a távolságot a templomuktól, illetve lehetlenné teszi, hogy a templomok annyira szaporíthatók lennének, hogy csak megközelítően is ugyanúgy el lehessen látni a tanyai nép lelkiszolgáltatását, mint amilyen kielégítő állapotok vannak ma már a tanyai népoktatás terén.

A mai helyzet azonban semmi esetre sem tartható fenn.

A népművelés kérdését háború utáni kultúrpolitikánk kétségtelenül előbbre vitte, s az azóta felépített sok népiskola olyan állapotokat teremtett az Alföldön, hogy ott majdnem mindenütt van négy-öt kilométernyi távolságban egymástól tanyai népiskola s így iskoláztatás nélkül alig maradnak ott gyermekek. A tanyai népiskolákban a vallástan oktatását papok hiányában tanítók végzik. Az állami iskoláknál a tanítók kinevezése, beosztása olyan körülményekkel történik, hogy egy felekezethez tartozó gyermekek se maradnak vallásoktatás nélkül. A szomszédos iskolákhoz más-más vallású tanítókat osztanak be, aszerint, hogy hány felekezet hívei között oszlik meg a környék lakossága. Így aztán egy-egy tanító több szomszédos iskolában is tanítja a maga vallása tanait. Hogy ez kivált télvíz idején, járhatatlan dűlőutakon, hétről-hétre öt-hat kilométeres napi gyaloglással milyen töredelem, azt bővebben magyaráznunk sem kell. Pedig a tanyai tanítók jórésze az iskolai munkáján kívül, amely egymaga is egész embert kellene, hogy igénybe vegyen, még leventeoktatással, járlatírással, a körzetéhez tartozó olvasókör iskolán kívüli népművelésével, gyakori esetben a fogyasztási szövetkezet irányításával és sok minden más egyébvel kell, hogy foglalkozzék. Mindezekhez járul még a vallásoktatás és ezt is csak a gyermekek kapják, s ez se lehet elegendő azoknak. De vannak helyek, ahol a vallásoktatásnak még ez a lehetősége sincs meg. Mert kisebb községek felekezeti vagy községi tanyai iskoláinál sokszor csak a tanítóval egyvallású gyermekek részesülnek hitoktatásban. Imára, vallásuk törvényeire csak az anyjuk tanítja meg őket. Az anyjuk, aki ugyanúgy, mint a gyermekei, soha hitoktatásban nem részesült. Így történik meg aztán, hogy felnőnek tanyai magyarok, akik vasárnapi misét, istentiszteletet felnőtt korukig, talán sohasem hallgattak, szentségekhez, úrvacsorához soha nem járultak,

templomban nem voltak. Papot csak apjuk, anyjuk temetésén láttak, mert talán csak a temetések azok, amikor pappal találkoznak.

Hogy ez a hit nélküli élet, vallásoktatás nélküli gyermekkor mire vezethet, éveink bűnkrónikái bizonyítják. Hogy alföldi asszonyok gyilkosságokra, hitvesgyilkosságokra vetemedhettek, a legtöbb esetben csak úgy történhetett meg, hogy lelkükből hiányzott a hit, annak parancsai, a bűntől óvó lelkiismeret. Az utóbbi évek bűnkrónikáinak lapjain bőven szerepelnek a tanyák között elkövetett rablógyilkosságok, hitvesgyilkosságok, bosszúból eredő emberölések. És ha nem is állítjuk, hogy akármilyen elmélyült hitélet is teljesen kiküszöbölné azokat, az is bizonyos, hogy számukat lényegesen csökkentené.

De van még egy parancsoló ok, amely tanyai népünk vallási szükséglete elhanyagoltságának megszüntetését követeli.

Az utóbbi időben egyes napilapok cikkírói rémképekben tobzódó tudósításokat közölnek az Alföld tanyavilágában egyre jobban terjedő szekták életéről. Ezek a cikkek néha jóhiszeműen túlzottak, sokszor megmosolyognivalóan naivak, gyakran politikai ellenszenv sugallja azokat és ez festeti a rémképeket. Azonban szinte valamennyin meglátszik, hogy írójuk csak néhány órát töltött azon a helyen, amelyről ír, és a pár órás megfigyelésből megalkotott felszínes tapasztalatokat közli olvasóival.

Tagadhatatlan, hogy terjednek a különböző szekták hívei a tanyavilágban, csak hogy ennek elsősorban nem a szociális nyomorúság az oka, hanem a tanyai nép lelki elhanyagoltsága. A szekták hívei legtöbbször a legvallásosabb emberekből kerülnek ki, akiknek kiválása az egyházak vesztesége. A nép vallási gondozásban alig részesül és így a lelkében ott élő istenhit váltja ki belőle azokat a vallási mozgalmakat, amelyek az elismert keresztény egyházakkal szemben terjednek az Alföldön. Pap kevés van, azokhoz nem igen fordulhat, hogy eloszlássák lelki kételyeit. Valamelyik bibliához jut, olvasni, magyarázni kezdi. Vallásos füzetet hoz valahonnan a városból és a misztikum felé hajló parasztlélek máris építgetni kezdi a maga tévelygő istenhite elveit. Téli esték ráérő idejében beszélgetni kezd róla. Itt is, amott is megfordul, többfelé akad olyanokra, akik hisznek benne és már megvan az új szekta, amely újabb és újabb hívekre talál.

Hangsúlyoznunk kell, hogy ezek legtöbbje jószándékú ember, aki Krisztus-keresésében jutott el tévelygéséhez, tehát hatósági úton fellépni velük szemben eredménytelen, fölösleges, sőt negatív eredményeket ér el, mert mártírokat csinálhat belőlük és ezzel csak népszerűekké válnak mások előtt és újabb követőkre találnak.

Csak papok szállhatnak ezzel szembe. Csak az igazi Krisztusnak hódításával lehet az Alföld ilyenfajta bajain segíteni!

Már említettük, hogy templomok szaporításával csak részben lehetne a kérdést megoldani. A mai viszonyok között alig gondolhatunk erre, tehát más úton kell keresni a segítséget.

A legelső, amit tenni szükséges, az, hogy szaporítani kell a papok számát az Alföldön. A tanyai nép nem tudja felkeresni a tanyáitól nagyon messzire lévő templomokat, tehát a papoknak kell elindulniuk a tanyák közé. Iskolák, olvasóköri mindenütt vannak, azok egy-egy

vasárnap délelőttre átváltozhatnak templomokká. A tanterem dobogójára oltárt lehet állítani, amelyet a papra váró áhítatos lelkek teledíszítenek kertjeik legszebb virágaival.

Az a kevésszámú pap, aki a tanyák között él, az év bizonyos részében most is tart ilyen pusztai miséket, istentiszteleteket. Csakhogy ma egy-egy tanyai templom beláthatatlan körzetében csak egy pap végzi az egyház szolgálatait, aki a távolabbi helyekre évente legfeljebb egyszer juthat el. Emberi erőt meghaladó munkát kell végeznie, ha jól akarja ellátni hivatását. A templomához tartozó óriási területen a betegeknek nyújtandó vigasz szinte lehetetlenség. Ugyanígy a temetések elvégzése is, ha egy napra több is talál jutni az ellenkező pusztarészek kis temetőiben. Mert temető több van a pusztákon, mint templom. Amellett még néhány szomszédos iskolában a hitoktatást is ellátja.

Azonban mindjárt megváltoznék a helyzet, ha csak egy segédlelkész jutna egy-egy templomhoz. Máris sokkal több munkát tudnának elvégezni. Vagy ha olyan helyekre is kerülne pap, ahol templom sincs. Hiszen Budapest most épült külvárosi templomai előtt az egyházközségek tantermeket és iskolapincéket alakítottak át kápolnákká és híveiket oda kezdték el gyűjteni.

A tanyai papoknak pedig egészen más, nem egy helyhez kötött volna a hivatásuk. A két pap közül az egyik mindig a határt járná és ha nem is minden héten, de legalább havonként, kéthavonként eljuthatna minden pusztarész iskolájába, olvasókörébe vasárnapi istentiszteletet tartani, mindenhová, ahol ugyanolyan vallású hívek vannak. A vallásoktatás is legalább nagyobbbrészben az arra mégis csak hivatottabb papok kezébe kerülne.

A missziós munka szép hivatás. A mi szegény magyar életünk is meghozza áldozatait a távoli földek missziói számára. Anélkül azonban, hogy ezeknek a külső misszióknak jelentőségét csökkenteni akarnék, gondolnunk kellene a mi belső missziónkra, a magukra hagyott kis magyar tanyákra, a magyar Alföld jórézérére és ezért a belső misszióért is meg kellene hoznunk a magunk áldozatát.

Amint láthattuk, ez az áldozat csak kisebb mértékben volna anyagi, nagyobb mértékben azoknak a fiatal papoknak a munkaáldozata, akiket a tanya közé küldenének. Megfelelő emberek akadnának, hiszen ma is vannak az országban városok, amelyekben a tanyavilág elhagyatottságához képest aránylagosan több a pap. Meg aztán néhány esztendő alatt nevelni is lehetne annyit, hogy elegendő volnának, akik betöltsék Krisztust szolgáló magasztos hivatásukat.

Akiket sorsuk a tanyák közé állított, legyen az orvos, tanító, mind nagyon nehéz munkát végeznek. Ezeknek a tanyák közé kerülő papoknak se lenne könnyű a munkájuk. De paphoz méltó, szép munka volna. Ugyanolyan, mint amit már azok végeznek régóta, akiket korábban a tanyák közé rendelt hivatásuk Krisztus szolgálatában. Mert aki látott már egy-két tanyai iskolában, olvasóköriben megtartott szentmisét, istentiszteletet, sohase fogja elfelejteni. Megható nézni, hogy milyen nagy távolságokról gyűlnek össze a hívek. Hány öreg ember csoszog oda, rokkantakat, betegeket kocsikon hoznak, csak híre menjen, hogy pap érkezik az iskolába vagy az olvasóköribé. Nem egy eset volt rá,

hogy deresfejű emberek ott járultak az első gyónáshoz, áldozáshoz, konfirmációhoz. A fehérre meszelt kis termet a templomok áhítatos csendje hatja át és tisztult lélekkel távoznak el onnan a hívek a mindennapok pusztító robotjába. Csak az a baj, hogy a mostani körülmények között egy egész robotos esztendő telik el, amíg újra megjelenhet közöttük a pap.

Ezért van szükség papokra a tanyák közé, akikre ott az a munka vár, amelyet fentebb vázoltunk. Fáradságos, töredelmes munka, de nem nehéz. Könnyebb azoknak a papoknak a munkájánál, akik Párizs külvárosainak vágtak neki, hogy ott Krisztus ellenségeivel is megküzdenek és könnyebb Budapest külső városrészei papjainak küzdelmeinél is, mert azoknak az egyházyűlőlet és az istentelenséggel kellett megküzdeniök. A tanyai papoknak, legyenek azok bármelyik hitfelekezet szolgái, legfontosabb munkája Krisztus széthulló nyájának összetételése.

SIMÁNDI BÉLA